

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Democràcia i control emocional

Desconfio de tot allò que socialment es presenta com a “espontani” perquè, implícitament, suggereix que hi ha comportaments que s’escapen de tota determinació social. L’espontaneïtat és –encara que sembli contradictori– una mera convenció social. De la mateixa manera, no combrego amb el supòsit que les emocions no es poden sotmetre a la raó i que, a més, això les fa més “autèntiques” que no les conductes reflexives. Ben al contrari, la reflexivitat és la manera com imposen la nostra personalitat als impulsos que solen néixer de reaccions hormonals perfectament previsibles per a la ciència. Per això, el control de l’espontaneïtat i la domesticació de les emocions és un dels camins d’allò que Norbert Elias en deia “procés de civilització”, i que és, també, un camí cap a la llibertat. Aquest procés civilitzatori implica capacitat de control sobre la naturalesa i sobre l’organització social i un elevat grau d’autocontrol individual. I si bé es construeix socialment, a causa de la seva fragilitat i per no retrocedir, cada generació, cada individu, ha de reconquerir-lo i, si pot, fer-lo avançar.

DONCS BÉ: un dels instruments més poderosos per a l’avenç d’aquest procés de civilització és la democràcia. L’assumpció de les virtuts de la democràcia i dels principis que les justifiquen és un magnífic punt de partida per evitar que les passions més baixes i els instints més destructius esborrin tot allò que tan laboriosament s’ha construït al llarg de la història i que ens proporciona l’educació de la personalitat. La democràcia, per exemple, és el sistema que més ha contribuït a reconduir el poder exercit amb violència fins a organitzar-lo en una complexa divisió de poders que s’autoregulen en benefici de l’interès general. És cert que l’èxit d’aquesta domesticació té esquerdes. Però les anàlisis més aprofundides sobre l’evolució històrica de la violència social –vegeu Steven Pinker, *A history of violence* (2011)– no deixen cap mena de dubte sobre els avenços aconseguits. És a dir, són virtuts democràtiques les que posen límits a les reaccions primàries i, per tant, protegeixen la diversitat d’ètnia o de gènere, o neutralitzen la temptació de fer justícia pel nostre compte.

IAQUÍ ÉS ON VOLIA anar a parar. En una societat democràtica, fer justícia no és ni revenjar-se, ni un linxament. Primer, perquè es parteix de la presumpció d’innocència abans de la condemna ferma d’un tribunal de justícia. Un principi que ja és un veritable fre a la temptació de fiar-se del propi instint, és a dir, de restar sotmès als propis prejudicis. I després, perquè un cop complerta la pena –per anar bé,

ALONSO M. GAMERO / EFE

Es parteix de la presumpció d’innocència. I després, un cop complerta la pena, el possible delictes queda saldat

orientada a la reinserció social i no al càstig – el possible delictes queda saldat definitivament amb la societat. El pres queda redimit i pot recomençar la seva vida social sense el pes de la culpa. I acceptar aquest paper redemptor del compliment d’una sentència torna a ser un veritable exercici d’autodisciplina civilitzadora, que obliga a la contenció de les emocions més primàries.

PER AIXÒ ÉS TAN GREU veure la incapacitat d’aplicar aquestes virtuts democràtiques als presos d’ETA que ja han complert la seva condemna, o constatar el linxament mediàtic de la infanta Cristina abans de ser jutjada, o llegir les condemnes genèriques de tota la classe política per la sola corrupció d’uns pocs, o descobrir el veïnat escridassant un detingut, ni que sigui pel supòsit d’haver comès un crim abjecte. Quan deixem anar “espontàniament” aquestes emocions sense passar pel sedàs d’una cultura democràtica, mostrem el salvatge que portem dins i que, diguéssim Rousseau, mai no ha estat un “bon salvatge”.